

ZİHİN FARKLI BİREYLER VE EBEVEYNLERİNE YÖNELİK **SİBER ZORBALIK** BİLİNÇLENDİRME KILAVUZU

İÇİNDEKİLER

KATKI SUNANLAR	4
İZEV HAKKINDA	6
ÖNSÖZ	7
1. ENGELLİLERİN TEMEL HAKLARI	8
2. SİBER ZORBALIK	9
2.1. Siber Zorbalık Nedir?	9
2.2. Siber Zorbalığın Görülme Biçimleri	11
2.3. Siber Zorbalık Araçları	15
2.4. Siber Zorbalığa Maruz Kalmanın Etkileri	16
3. SİBER ZORBALIĞIN TÜRK HUKUKU'NDA YERİ VE YAPTIRIMLARI	18
4. SİBER ZORBALIĞA MARUZ KALINDIĞINDA YAPILABİLECEKLER VEYA ALINABİLECEK ÖNLEMLER	21
4.1. Siber Zorbalıkla Mücadelede Alınması Gereken 10 Kritik Önlem	23
5. SİBER ZORBALIK DURUMUNDA BAŞVURULABİLECEK KURUMLAR	25
5.1. Ücretsiz Avukatlık Desteği	26
5.2. Dilekçe Örneği	27
KAYNAKÇA	28

KATKI SUNANLAR

Merve KILIÇ

İZEV Genel Sekreteri

Ebru DEMİRTAŞ

İZEV Eğitim Koordinatörü / Psikolog

İlayda OTER

Avukat

Sıla DİNÇER

Avukat

DANIŞMAN

Av. Okan Naif AKIN

Bu kılavuzda
“zihinsel engelli”, “bedensel engelli”
kelimeleri yerine bütünlendirici tanımlar olarak
“zihin farklı” ve “beden farklı”
kelimeleri kullanılmıştır.

İSTANBUL ZİHİNSEL ENGELLİLER İÇİN EĞİTİM VE DAYANIŞMA VAKFI İZEV HAKKINDA

İZEV, 1989 yılında özel gereksinimli çocuk sahibi olan ebeveynler tarafından dernek olarak kurulmuş; 1997 yılında Vakıf tüzel kişiliğine bürünmüştür. 1997’den beri kesintisiz olarak faaliyet gösteren Vakıf, Türkiye’de alanında birçok ilki gerçekleştirmiştir.

İZEV; özel eğitim, özel gereksinimli bireylere yönelik mesleki eğitim, istihdam, hak savunuculuğu ve öz savunuculuk, sosyalizasyon, aile destek programları, araştırma ve raporlama, gönüllülük çalışmaları, farkındalık çalışmaları gibi pek çok alanda faaliyet göstermektedir.

İZEV Türkiye’nin ilk özel eğitim programını hazırlayarak MEB onayıyla müfredat çerçevesinde eğitim çalışmalarının başlamasını sağlamıştır. İlk özel eğitim veren ilköğretim okulunun hayata geçirilerek kamuya hibe edilmesinin ardından ilave binalar inşa ettirerek anaokulu ve meslek okulu programlarını da hayata geçirmiş; “Saadet İlköğretim Okulu, Anaokulu, İş ve Meslek Okulu” ismiyle uzun yıllar yüzlerce kişiye eğitim ve istihdam hizmeti gerçekleştirmiştir.

İZEV Türkiye’nin ilk bağımsız yaşam modeli ve programını başlatmış, çok sayıda özel gereksinimli bireyin sosyalleşerek bağımsız bir şekilde hayata dâhil olmasını sağlamıştır.

İZEV Türkiye’nin alanında ilk mesleki eğitim hizmetlerini üretmiş ve ilk istihdamlara aracılık etmiştir.

İZEV Türkiye’nin özel gereksinimli gençlerden oluşan ilk model bireylerini topluma kazandırmıştır. (İlk tiyatro oyuncusu, ilk sanat rehberi, ilk halkla ilişkiler sorumlusu vb.)

İZEV Türkiye’nin en uzun süre sergilenen ve en çok ziyaretçi alan sosyal sorumluluk sergilerini gerçekleştirmiştir. (Sanat ve Biz ve Hayvanlar ve Biz Proje sergileri aracılığıyla 10.000.000 kişi ağırlanmıştır.)

İZEV Türkiye’nin en çok ödül alan sosyal farkındalık projesini gerçekleştirmiştir. (Yaşam Hakkı-Duvar Farkındalık videosu ile 16 ulusal ve uluslararası ödül) ve **İZEV** yine ilkleri gerçekleştirerek hem karar vericilere hem topluma hem de sivil topluma yenilikçi bir bakış açısıyla sivil toplum faaliyetlerini sürdürmeleri adına örnek teşkil etmeye, milyonlarca özel gereksinimli birey ve ailesine ilham kaynağı olmaya devam etmektedir.

ÖNSÖZ

Toplum olarak “iletişim” kavramının hayatımızın merkezinde olduğu bir dönemde yaşıyoruz ve son yıllarda neredeyse tüm iletişimimizi dijital yollardan kuruyoruz. Zihin farklı bireylere yönelik faaliyet gösteren bir sivil toplum kuruluşu olarak bizler de yaptığımız çalışmaları dijital yollarla topluma ulaştırmaktayız. Dijital iletişim yöntemleri iletilerimizi on binlere, milyonlara ulaştırıyor. Fakat bu iletişim ağları içerisinde çoğu zaman bağımsız olsak da güvende değiliz. Öngörebildiğimiz ve öngöremediğimiz tehlikelere maruz kalıyoruz.

İZEV olarak 2020 yılında siber yollarla zorbalığa uğrayan zihin farklı kişiler ve ailelerin talepleri üzerine bu konuda çalışma başlattık. Yıl boyu çevrimiçi atölyeler düzenleyerek down sendromlu, otizmliler ve zihinsel özel gereksinimli ergen ve yetişkinlere “**Güvenli internet ve sosyal medya kullanımı**” eğitimi almasını sağladık. Zihinsel ve bedensel farklılıkları nedeniyle aşağılanan, kişilik haklarına saldırılan ve istismar edilen çocuk ve yetişkinlerin uğradıkları siber zorbalığın etkileri hayat boyu devam edebilmektedir. Elinizde bulunan kılavuz, odak çalışmamızın 2. fazını oluşturmakta olup sosyal medyada ve dijital kanallarda her gün karşımıza çıkan siber zorbalığın azaltılması ve önlenmesi için hazırlanmıştır.

Eğer siber zorbalığa dair farkındalık kazanabilirsek sevdiğimizleri koruyabilir, ihlalleri azaltabilir ve toplumun bu konuda hassas davranmasını sağlayabiliriz. Ayrıca yakınımız olmayan, hiç tanımadığımız bir bireyin bu zorbalığa maruz kalmasına engel olmanın da yurttaşlık görevimiz olduğuna inanıyorum.

İnsan haklarına saygılı, bütünleşmiş bir toplum dileğiyle...

Merve KILIÇ

İZEV Genel Sekreteri

1. ENGELLİLERİN TEMEL HAKLARI

Toplumlarda anayasa, insanların haklarını güvence altına almak için oluşturulmuştur. İnsan haklarının oluşmasının altında yatan amaç; eşitliğin, özgürlüğün ve insan onuruna yaraşır hayat standartlarının herkes için sağlandığı evrensel bir düzen kurulmasıdır. Bireylerin haklarının doğuşu ve gelişimi de insan hakları temelinde gerçekleşmiştir. Anayasada bu doğrultuda zihin farklı bireyler “sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler” olarak betimlenmiştir.

Ülkemizde zihin farklı bireylerin hakları Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme ile garanti altına alınmıştır. Sözleşmede geçen başlıca haklar:

- Kendi seçimlerini yapma özgürlükleri ve bağımsızlıklarını da kapsayacak şekilde, kişilerin insanlık onuru ve bireysel özerkliklerine saygı gösterilmesi
- Ayrımcılık yapılmaması
- Zihin farklı bireylerin topluma tam ve etkin katılımlarının sağlanması
- Farklılıklara saygı gösterilmesi ve farklı bireylerin; insan çeşitliliğinin ve insanlığın bir parçası olarak kabul edilmesi
- Fırsat eşitliği
- Erişilebilirlik
- Kadın-erkek eşitliği
- Zihin farklı çocukların gelişim kapasitesine ve kendi kimliklerini koruyabilme haklarına saygı duyulması

2. SİBER ZORBALIK

2.1. Siber Zorbalık Nedir?

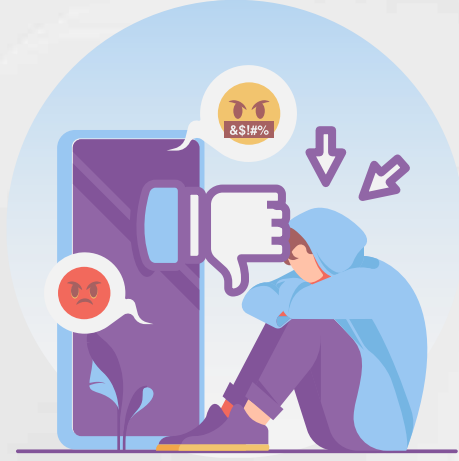
Zorbalık, bireyler veya topluluklar tarafından; savunmasız/güçsüz kişilere karşı fiziksel ve sözel yolla yapılan ve fiziksel ve psikolojik açıdan sorunlara sebebiyet veren davranışların bütünüdür. Bu davranışların devamlı olarak gerçekleşmesi zorbalığın temel unsurlarındandır.

Ülkemizde zihinsel, bedensel ve genetik farklılığa sahip yaklaşık 12.000.000 birey yaşamaktadır. Ve bu bireyler, her gün yüzlerce insan tarafından zorbalığa maruz kalmaktadır. Kimi durumlarda bu zor davranışlara bireysel olarak müdahale etme durumu söz konusu olsa da bu davranışın kişilerde görülme sıklığı oldukça azdır. Genel olarak savunmasız kalırlar.

Zorba davranışlara maruz kalan mağdurlar, aile, çevre veya öz bakım veren tarafından mağduru bu savunmasız davranışlara karşı korur. Zorba kişi, mağduru tanıyan kişiler tarafından tespit edilir ve davranışları geri püskürtülür. Geleneksel zorbalık davranışlarının, mağdur tarafından tespit edilmesi ve bilinmesi bu sebeple muhtemeldir.

Fakat siber zorbalık olarak adlandırdığımız sanal zorbalıkta, zorba kendini gizleme ve saklama gibi yollara başvurabilir.

Toplumun veya kişilerin; siber zorbalık yapan kişileri tespit etmesi ve zihin farklı bireylerin haklarını güvence altına alması bir ihtiyaçtır.

Zihinsel ve bedensel farklılığı bulunan bireyler eşit yurttaşlık hakkına sahiptir. Bu sebeple son yıllarda artan internet kullanımı ve teknolojik aletlere yakınlık artmıştır. İnternet kullanımına olan artış, tehdit edici unsurları da beraberinde getirmektedir.

Siber zorbalık, bilgisayar, telefon ve diğer elektronik araçları kullanarak, ısrarlı ve tekrar edici biçimde savunmasız kişilere veya kurumlara zarar vermek amacıyla gerçekleştirilen saldırgan davranışlar olarak tanımlanmaktadır.

Toplumumuzda değişen dünya düzeniyle ekonomik çağa ayak uydurmak siber zorbalık davranışlarını beraberinde getirmiştir. Zihin farklı bireylerin de teknolojiden faydalanması sonrası zorba kişilerin hedefi haline gelmiştir.

Bilinçli olmayarak kullanılan teknolojik aletlerin, zarar vermemesi için bireyleri var olan tehlikelerden korumak; gelecek tehditlere karşı da önlem almak toplumun bir görevidir.

Bu bağlamda siber zorbalığa dair tanımlamaları bilmek, hangi durumlarla karşılaşılabileceğini öğrenmek, maruz kalındığında ne gibi tepkilerin verileceğinin farkında olmak ve hak savunuculuğuna dair hukuki süreçler hakkında bilinçlenmek hayati önem taşımaktadır.

2.2. Siber Zorbalığın Görülme Biçimleri

Siber zorbalığın görülme biçimleri, temel olarak 7 başlıkta toplanmıştır:

Çevrimiçi Kavg: Tüm sosyal medya platformlarında ve e-posta gönderimlerinde karşılıklı olarak tartışma, olumsuz sözler sarf etmeyle oluşan durumdur. Kızgınlıkla ve öfkeyle söylenen sözler, her iki tarafı da ortamda bulunan diğer kullanıcıları da kavgaya dâhil edebilir. Ve bireylere söylenen negatif sözler birden fazla mağduriyetin yaşanmasına sebep olabilir.

Taciz: Kavgadan farklı olarak, sadece savunmasız tarafa karşı yapılan girişimdir. Bireye, mesaj veya e-posta yoluyla tekrarlayıcı şekilde mesaj iletilmesi şeklinde gerçekleşir. Bireye karşı tehdit, şantaj, saldırgan tutumlar ve küfür gibi pek çok ögeyi içinde barındırmaktadır. Mesajlarda sık ve belirteçlerle aynı kelimelerin kullanımı, yazım şekli, karşı tarafın duyarlı olduğu görsellerin paylaşımı da görülen durumlardır. Zihin farklı bireylerin gündelik yaşamlarında, sıklıkla maruz kaldıkları ve bu yolla aşağılanıp ayrıştırıldıkları durumdur.

İftira/İtibarsızlaştırma: Bireyleri toplum içinde dışlama ve bireylerin saygınlığını yitirmesine sebep olan, birey ile ilgili asılsız ve doğruluğu olmayan sözleri devamlı olarak mağdura ve çevresine söyleme durumudur. Birey hakkında söylenen bu kaba sözler zihin farklı bireyin ruh sağlığına ve toplumdaki davranışlarına büyük zarar vermektedir. Zorbalar tarafından zihin farklı bireyler hakkında asılsız hikayeler oluşturup bunların sosyal medya hesaplarında, internet sitelerinde paylaşımı; mağdur bireylerin yaşantısında travma oluşturan; bu sebeple önlem alınması gereken ciddi hareketlerdir.

Taklit: Bireylerin tekrarlayıcı ve kasıtlı olarak itibarsızlaştırılmasına ve toplumdaki dışlanmasına yönelik, kötü ve yanlış anlaşılmaya sebebiyet verecek materyallerin, mağdur yapıyor gibi gösterilip aksettirilmesidir. İnternet alt yapılarında var olan donanımlar sayesinde, zorba kişiler taklit davranışını kimliklerini gizleyerek kolaylıkla yerine getirmektedir. Kişilerin tespit edilmesi ve gerekli cezaları alabilmesi durumu, normal şartlarda birey ve ailesi tarafından tespit edilemeyebilir. Bu gibi durumlarda bir uzmana başvurmak hayati önem taşımaktadır.

İfşalamak / Yaymak: Kişilerin toplum önünde veya ailelerinin özelinde, izinsiz olarak elde ettiği kişisel bilgileri, belgeler, görselleri ve mesajları paylaşması ve yayması girişimidir. Bu bilgiler hassas, özel içerikli olabilir. Bu sebeple korku endişe gibi birçok duyguya hassas olan bireylerde, ciddi kaygı bozukluklarına yol açabilir.

Dışlamak: “Bir kişiyi sanal olarak dâhil olduğu bir gruptan ihraç etme, grup üyeleriyle iletişimini kesme veya o gruba girişini engelleme adına yapılmış eylemlerdir.” (Arıcak, Tanrıku ve Kınay 2012) Siber zorbalardan en güçlü caydırıcı yöntem olarak kullanılan dışlama, zihin farklı bireylerin sahip oldukları farklılıklardan dolayı toplumdaki ötekileştirmeye ve ayrımcılık davranışlarına yönelmelerine sebep olur. Yapılan bir araştırmada, devamlı olarak dışlanan bireylerin, saha olumsuz ruh hallerine ve düşük öz saygı değerlerine sahip olduklarını göstermiştir.

Tehdit/Hakaret/Küfür: “İnternet ortamındaki tartışmalar içinde veya sonunda küfür, tehdit veya hakaret içerikli sözler sarf etme eylemidir. Bu eylem kişinin onurunu ve gururunu zedeleyecek eylemler arasında bulunmaktadır.” (Arıcak, Tanrıku ve Kınay 2012) Zihin farklı bireyler, zorba kişiler tarafından zarar verici şeylerle tehdit edilirler. Bu tehditler imalı şekilde veya doğrudan yapılabilmektedir. Gündelik hayatta insanların da en sık maruz kaldığı yöntem olan tehdit ve hakaret sanal ortamlarda zihin farklı bireylere karşı çok daha acımasız olabilmekte; bu tehdit yaşamı son vermeyi dile getirmeye karar ilerleyebilmektedir.

Entrika ve Yalan: Bireyleri kandırarak veya onlara yalan söyleyerek, bilgilerine ulaşmayı ve bu ulaşılan bilgileri kötüye kullanmayı içeren davranışlardır. Farkında olmadan yapılan veya iyi niyeti suiistimal ederek bireyleri zor duruma düşürmenin hedeflendiği davranışlarda, insanların kişisel ve ahlaki değerlerine yapılan bu saldırılar hiçbir zaman hoş ve olağan karşılanmamalıdır.

2.3. Siber Zorbalık Araçları

Teknolojik aletlerin kullanımıyla yaygınlaşan siber zorbalık, çeşitli araçlarla gerçekleştirilmektedir. Birçok iletişim aracından faydalanılmakta ve araştırmacılar tarafından çeşitli şekillerde sınıflandırılmaktadır. Yapılan siber zorbalığın türü ne olursa olsun, genel çerçevede bu araçlar kullanılmaktadır:

- Yazılı Mesaj Zorbalığı
- Fotoğraf / Video Klibi Zorbalığı
- Telefon Zorbalığı
- E- posta Zorbalığı
- Sohbet Odası (chat) Zorbalığı
- Sosyal Paylaşım Siteleri Aracılığıyla Zorbalık
- Anlık Mesajlaşma Yoluyla Zorbalık
- Web Siteleri Aracılığıyla Zorbalık

2.4. Siber Zorbaliğa Maruz Kalmanın Etkileri

Siber zorbalık, mağdurlar ve zorbalar üzerinde ayrı ayrı etkilere sahip olabilmektedir. Zorlanan ve mağdur olunan davranışların temelinde, ne gibi etkenlerin bulunduğu, daha tedbirli, bilinçli ve farkında olarak gün yüzüne çıkabilmektedir.

Zorbaliğa maruz kalan bireylerde ne gibi sorunlar açığa çıkmaktadır, bunları inceleyelim:

Fizyolojik Etkiler: Doğrudan herhangi bir fiziksel temasa maruz kalınmasa zorbalık sonucu bedensel etkiler de gözlemlenebilmektedir. Zorbaliğa maruz kalınan durumda, birtakım duygulardaki artış ve dengesizlik vücut aktivasyonunu bozabilmektedir. Aşırı stresten kaynaklanan kortizol seviyesindeki artış, fazlasının varlığında vücuda toksik etki yaratır. Bununla birlikte strese bağlı olarak salgılanan hormonlar iç dengeyi bozabilmekte ve işleyişi aksatabilmektedir.

Sosyal-Toplumsal Etkiler: Zorbalık davranışı, sosyal açıdan en çok bireylerin toplumdaki saygınlığını hedef alır. Bireyleri küçük düşürme, güçsüz ve savunmasız olduğunu dikte etme, kişiler hakkındaki asılsız suçlamalarla toplum sağlığını zedelediğini ima etme, toplumdaki dışlamaya ve ayrıştırmaya çalışma, mağdur bireylerin toplum içinde yer edinme ve bütünleşme çabalarını en aza indirir. Yalnızlık ve gruplardan dışlanma, yapılan araştırmalarda zorbalığa uğrama sonucu oluşan iki ciddi sorun olarak saptanmıştır. Son yıllarda zihin farklı bireylere yönelik sosyalizasyon çalışmalarının artışı, zorbalık davranışlarının artmasıyla sekteye uğratmakta ve bireyleri toplumdaki soyutlamaktadır. Özel gereksinim sahibi gruplarda bir takım sosyal becerilerin farklı olması, var olan kısıtlı ve değerli sosyal davranışları da en aza indirmektedir. Yapılan çalışmalarda, zorbalığa uğrayan kadın bireylerin erkeklerden daha fazla sosyal endişe ve sorun yaşadığı bulunmuştur.

Psikolojik Etkiler: Sanal ortamda fiziksel etkilere doğrudan mazur kalmayan bireyler, çoğunlukla psikolojik olarak ve bu etkilerin dışavurumundan etkilenir. Bireyler kötü davranışlara maruz kaldıklarında, sağlıklı olmanın bir getirisi olarak ruhsal iyi olma halinden negatif yönde etkilenirler. Ortaya çıkan negatif duygulardan en baskın olanı kaygıdır. Kaygıyı, üzüntü, korku, çaresizlik, kızgınlık ve öfke takip etmektedir. Kimi durumlarda bireylerin zorba kişiye olay öncesinde güven ve bağlanma davranışı göstermesi, halay kırıklığı ve insani ilişkilere umutsuzluk gibi durumlara sebep olabilmektedir.

Zihin farklı bireylerde gözlemlenen bu duygular farklı yollarla yansıtılabilir. Aşırı ağlama, bağırma, saldırganlık ve şiddet davranışları sık karşılaşılan tepkilerdendir. Zorbalık davranışı sonucunda, mağduriyeti dile getirememe ve paylaşamama durumunda bireylerde içe kapanma davranışı gerçekleşebilir. İçe kapanma beraberinde anksiyete, depresyon gibi ruhsal problemleri beraberinde getirebilir. Ağır seyreden durumlarda intihar, kendini yaralama gibi ciddi önem taşıyan durumlar oluşabilmektedir.

Bu hususta, alınabilecek tedbirlerin varlığı ve caydırıcı işlemlerin uygulanması önemini korumaktadır.

Siber alanda mağdurun durumuna tanık olanların sayıca fazla olması, paylaşımlarla mağduriyetin yayılarak devam etmesi, kimi zaman zorbalığı yapanın anonim kalabilmesi ve zorbalığı yapanın etkilerini birebir gözlemlemediği için fiziksel alandan daha kötü sonuçlar doğurabilecek hareketleri daha kolaylıkla yapabilmesi siber uzamdaki mağdurların yaşadığı zorbalığın daha olumsuz sonuçlar doğurmasına ve etkilerinin daha ağır olmasına sebep olabilmektedir.

3. SİBER ZORBALIĞIN TÜRK HUKUKU'NDA YERİ VE YAPTIRIMLARI

Anayasa'nın 20. maddesi gereğince; herkesin özel hayatlarına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip oldukları, kişilerin özel hayatlarının gizliliğine dokunulamayacağı Anayasal bir teminat olarak sayılmıştır. Herkes kendileri ile ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip oldukları gibi, kişilerin kendisiyle ilgili kişisel verileri hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsamaktadır.

Siber suçlar yeni bir alan olduğundan mevcut hükümlerin geniş yorumlanması ve olaylara ve çağa uyarlanması gerekliliği oluşmuştur.

Siber zorbalık eyleminin işlenme metodu ve meydana gelen sonuçlarına göre Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen birçok suçun siber zorbalık eylemi ile irtibatının olabileceği söylenebilmektedir.

Bilişim vasıta kılınarak haberleşmenin gizliliğini ihlal, kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi, kayda alınması, özel hayatın gizliliğini ihlal, kişisel verilerin kaydedilmesi, verilerin hukuka aykırı olarak başkalarına verilmesi ve ele geçirilmesi suçları işlenebilecektir. Bu suçlar yaptırıma bağlanmış olup maruz kalan mağdurun şikâyetçi olması ile kanuni yaptırım uygulanacaktır.

Örneğin; herhangi bir sosyal medya mecrası üzerinden mesaj yahut diğer bir yolla hakaret, tehdit içeren ya da az evvel değinilen özel hayatın gizliliğini ihlal niteliği taşıyan tepkilere maruz kalan mağdurun, bu tepkilerin ekran görüntüleri ile en yakın polis merkezine ya da savcılığa başvurması bir soruşturma başlatılması için yeterli olacaktır.

Tehdit ya da hakaret içermese dahi sürekli tekrar eden rahatsız edici tepkilere karşı da bu yola başvurmak mümkündür.

Başka bir örnek vermek gerekirse; ilgili tepkilerin hakaret, tehdit içermemesi, bir devamlılık arz etmemesi ya da gizliliği ihlal etmemesi halinde durumunda 4.Bölümde üzerinde durulan maddelere başvurmak daha uygun olacaktır. Çünkü bahsedildiği üzere halihazırda hakaret, tehdit ya da bir devamlılık arz etmeyen rahatsız edici bu tip tepkiler “suç” bağlamında değerlendirilmemekte; ve hatta yer yer “ifade özgürlüğü” kapsamında kabul edilebilmektedir.

Mevcut hükümler siber suçlarla bağlantılı siber zorbalık başlığını tam manasıyla kapsamamakta ve hakaret yahut doğrudan tehdit içermeyen ibareler bu alanda yaptırıma tabii tutulmamaktadır. Ancak suç içermese dahi bu zorbalığın durdurulması ve zorbalıkla savaşılmaması için yapılabilecekler ve yardımcı olacak kurumlar mevcuttur.

6518 Sayılı Kanunun 9/A maddesinde ise “özel hayatın gizliliği nedeniyle erişimin engellenmesi yolu” düzenlenmiştir. İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatın gizliliği ihlal edilen kişiler, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’na (BTK) doğrudan başvurarak içeriğin engellenmesi tedbirinin uygulanmasını talep edebilmektedirler. Bu talep üzerine BTK’nın tedbiren vereceği erişimin engellenmesi karar gereği için Erişim Sağlayıcıları Birliği’ne gönderilmektedir. Talep edenin tedbiri kararını 24 saat içerisinde hâkim onayına sunması gerekir. Aksi halde tedbiren verilmiş karar kendiliğinden kalkar ve erişime engellenmiş adres/ adresler tekrar erişime açılır.

4. SİBER ZORBALIĞA MARUZ KALINDIĞINDA YAPILABİLECEKLER VE ALINABİLECEK ÖNLEMLER

Siber zorbalığa maruz kalınan durumlarda, zihin farklı bireyler ve bireylerin 1.derece yakınları (çocuklar, anne, baba ve eş) ve aile dışında zorbalığa şahit olan kimselerin dikkate alması gereken hususlar vardır. Bu hususların farkında olmak, hayati önem taşır.

Zorbalığa Maruz Kaldığınızı Düşünüyorsanız;

- Zorbalığa maruz kaldığınızı düşünüyorsanız yapmanız gereken ilk iş anne-babanız, ailenizden yakın bir kişi, ya da güvendiğiniz başka bir yetişkin kişiden bu konuda yardım istemenizdir.
- Okulunuzda ise bir danışmana, bir özel eğitim öğretmenine, okul psikoloğuna ya da en sevdiğiniz öğretmene başvurabilirsiniz.
- Tanıdığınız bir kişiyle konuşmaktan rahatsızlık duyacaksanız profesyonel bir danışmanla konuşmak için ülkenizdeki bir yardım hattına başvurun.
- Zorbalık olayı bir sosyal platformda gerçekleşiyorsa o kişiyi engelleyebilir ve davranışlarını platformun kendisine resmen bildirebilirsiniz. Sosyal medya şirketlerinin, kullanıcılarını güvende tutma yükümlülükleri vardır.
- Neler olup bittiğini ortaya koymak açısından kanıt toplanması (mesajlar ve sosyal medya paylaşımlarının fotoğrafları) yararlı olabilir. Maruz kalan birey ve ailesi bu noktada dikkatli ve titiz davranmalıdır. Zorba kişinin göndereceği mesaj, fotoğraf vb. tüm kanıtlar aleyhinde delil olup saklı tutulmalıdır.

Zorbalığa Maruz Kalındığına Şahit Olduysanız;

- Zorbalığa uğrayan bireyin kendisini savunup savunmadığını kontrol etmeli ve kişinin can güvenliğini tehdit edecek unsurları ortadan kaldırmak adına bireyi bir yurttaş olarak koruma almalıyız.
- Zorbalığa uğrayan bireye yardımcı olabilir, en yakın sağlık kuruluşu, karakol, savcılık vb. yere yönlendirebilirsiniz.
- Şahit olduğunuz durumun takibini yapmak bilinçli bir vatandaş olarak tüm insanların dikkat etmesi gereken bir husustur.
- Zorbalığın durdurulması açısından olayların tespit edilmesi gerekir ve bildirim çok önemlidir. Zorbalık yapan kişiye davranışının kabul edilemez olduğunun gösterilmesi de bu konuda işe yarayabilir.

Günümüz toplumunda internetin hayatın her alanındaki varlığıyla birlikte zihin farklı bireylerin ve ebeveynlerinin sıklıkla karşılaştığı siber zorbalığa dair bir takım önlemler alınmalıdır. Kullanıcı bireylerin zorbalığa uğramaması için alınabilecek önlemler, özellikle ebeveynleri ilgilendirmektedir.

4.1. Siber Zorbalıkla Mücadelede Alınması Gereken 10 Kritik Önlem

1. Bireyler, akıllı telefon, tablet, bilgisayar veya diğer elektronik cihazlar aracılığıyla kendilerini rahatsız eden bir kişi veya durum olduğunda bunu derhal ailelerine bildirmelidir.
2. Zihin farklı birey, ailesinin izni ve müsaadesi olmadan kendisinin ve bir başka kimsenin; fotoğrafını, videosunu veya özel dosyalarını sosyal medyada ve diğer çevrimiçi platformlarda paylaşmamalıdır. Zihin farklı bireyin ebeveynleri de evlatlarının fotoğrafını sosyal platformlarda paylaşırken dikkatli olmalılardır.
3. Bireyler, ailesinin izni ve onayı olmadan tanımadıkları kişilerle çevrimiçi platformlarda görüşmemeli ve akıllı telefon aracılığıyla konuşmamalıdır.
4. Bireyler, kendilerini tehdit veya rahatsız eden, dalga geçen ya da kötü hissetmelerine neden olan her türlü mesajı önce anne ve babasına bildirmelidir. Bu tür mesajları almak kesinlikle zihin farklı bireylerin suçu değildir.

5. Bireyler de başkalarına siber zorbalığa dair davranışlar sergilememelidir. Bunu denetlemek ailelerin görevidir. Sosyal medya, e-posta veya akıllı telefon gibi dijital iletişim araçlarını kullanarak kimseyi incitecek sözler yazılıp dedikodu yapılmamalıdır.
6. Bireyler ev adreslerini, telefon numaralarını, ailesine ait iş yeri ve telefon bilgilerini onların haberi ve izni olmadan kesinlikle hiç kimseye paylaşmamalıdır.
7. Bireyler, bilgisayarında, sosyal medyada ve mobil cihazlarında kullandıkları şifreleri aileleri dışında kimseye söylememelidir. Bu şifreleri isteyen arkadaşları dahi olsa, hemen annesine veya babasına haber vermelidir.
8. Bireyler, interneti ve sosyal medyayı kullanacağı zamanı, ziyaret edebileceği web sitelerini ve uygulamaları aile büyükleriyle birlikte belirlemelidir.
9. Ailenin tüm bireylerinin interneti doğru şekilde kullanmalarını, daha keyifli vakit geçirmelerini ve yeni şeyler öğrenmelerini sağlamak için aile üyeleri birbirine yardımcı olmalıdır.
10. Bireylerin, bilgisayara, akıllı telefona ya da diğer elektronik ayalara herhangi bir dosya, uygulama veya görüntü indirmeden önce mutlaka anne ve babasından izin alması gerekmektedir.

5. SİBER ZORBALIK DURUMUNDA BAŞVURULABİLECEK KURUMLAR

- Karakol veya Cumhuriyet Başsavcılığı
- Barolar
- ALO 166 No'lu İnternet Bilgi İhbar Hattı
- İnternet Yardımını / Bazı İnternet Siteleri İçin İçerik Şikâyet Hattı

5.1. Ücretsiz Avukatlık Desteği

Ülke genelinde barolarda, ihtiyaç durumunda ücretsiz hizmet uygulaması devam etmektedir. Örneğin; hali hazırda İstanbul Barosu Adli Yardım Bürosu, hafta içi her gün hukuki yardıma ihtiyacı olup avukatlık hizmetinden yararlanmak için maddi olanağı bulunamayanlara, altı şubesi ve merkez bürosuyla hizmet sunmaktadır.

Ücretsiz avukat desteği başvurusu sırasında istenen belgeler aşağıdaki gibidir.

- Muhtardan alınacak fakirlik belgesi
- Muhtardan alınacak ikametgâh belgesi
- Nüfus cüzdan fotokopisi
- Dava için gerekli belgelerin fotokopisi
- İstanbul Barosu Adli Yardım Bürosu Başvuru Formu
- Başvuru Formu (Tutuklu ve Hükümlüler için)
- Ödeme Formu
- Görev Talep Formu
- Vergi Banka Bilgileri Formu
- 6 Aylık ve Yıllık Rapor Formu

*Birçok belediye ihtiyacı olan vatandaşlar için ücretsiz hukuk danışmanlığı hizmeti sunmaktadır.

5. 2. Dilekçe Örneği

..... CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI'NA

ŞİKAYETÇİ : (Ad-Soyad) (T.C. Kimlik No.:)
(Adres)

Adına Velayeten/Vesayeten
(Ad-Soyad) (T.C. Kimlik No.:)
(Adres)

ŞÜPHELİ : (Ad-Soyad) (T.C. Kimlik No.:)
(Adres) / Faily Meçhul

SUÇ TARİHİ : (..... / /.....)

SUÇUN KONUSU : Siber Zorbalık (ve Sayın Savcılığınızca re'sen
tespit edilecek suçlar)

AÇIKLAMALAR :

1. Yukarıda belirtilen suç tarihinde adlı internet sitesinin
..... adlı kullanıcısı olarakismindeki kişisel
hesabıma; yine söz konusu internet sitesinin adlı ve
ismindeki hesabından
şeklinde hakaret içerikli elektronik bir ileti gönderilmiştir.

2. Şüphelinin bahsedilen hesap üzerinde belirttiği cep telefonu numarası ve e-mail adresi
..... dur. Şüphelinin hesapları ile ilintili
olduğu her türlü izahtan varestedir. Şüpheli kullanıcı sahte bir hesap olduğu takdirde
..... kişiden deliller nedeniyle kullanıcı olduğu
bakımından makul şüphe duymaktayız.

3. Tarafıma yönelik hakaret içerikli eylemi gerçekleştiren kişi/kişilerin cezalandırılmasını talep
ederim.

HUKUKİ DELİLLER: Bilirkişi incelemesi, tanık, yemin ve her türlü yasal delil.

HUKUKİ NEDENLER : 5237 sayılı TCK ve ilgili sair mevzuat

NETİCE-İ TALEP: Yukarıda bilgileri belirtilmiş olan şüpheli hakkında gerekli soruşturmanın
yapılarak suç delillerinin tespiti için gerekli emniyet birimlerine müzekkere yazılmasını ak-
abinde iddianame düzenlenmek suretiyle kovuşturmanın yapılarak şüphelinin eylemine uyan
TCK veya sair mevzuat gereğince cezalandırılmasına karar verilmesini arz ve talep ederim.

..... / /

Müşteki Adına
Velayeten/Vesayeten Şikayet Eden

.....

KAYNAKÇA

1. Aksaray, S. (2011). Siber Zorbalık. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 20, Sayı 2.
2. Karaca M. , Mutlu T. & Gencer, G. (2021). Siber Mağduriyet: Kavramsal Bir Çalışma. Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi , 3 (1) , 164.
3. Aslan A. , Önay Doğan, B. (2017). Çevrimiçi Şiddet: Bir Siber Zorbalık Alanı Olarak “Pottins” Örneği. MİD. (27): 95-119.
4. Arıca, O. T., Kınay, H., & Tanrikulu, T. (2012). Siber Zorbalık Ölçeğinin İlk Psikometrik Bulguları. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, 101-114.
5. Eroğlu, Y. (2011). Koşullu Öz-Değer, Riskli İnternet Davranışları ve Siber Zorbalık/ Mağduriyet Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
6. Johnson, C.L. (2011). An Examination Of The Primary And Secondary Effects Of Cyberbullying: Development And Testing Of A Cyber-Bullying Moderator/Mediator Model. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Graduate School of Wayne State University, Michigan.
7. Rogers, V. (2010). Cyberbullying: Activities To Help Children And Teens To Stay Safe In A Texting, Twittering Social Networking World. London. Jessica Kingsley.
8. Serin, H. (2012). Ergenlerde Siber Zorbalık / Siber Mağduriyet Yaşantılar ve Bu Davranışlara İlişkin Öğretmen ve Eğitim Yöneticilerinin Görüşleri. Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
9. Türkileri, N. (2012). Ergenlerde Sanal Zorbalık: Nedenlerine İlişkin Algılar, Duygusal Tepkiler ve Baş Etme Yöntemleri İle Zorbalık Statüleri Arasındaki İlişkiler. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
10. Yetim, S. (2015). Siber Zorbalık Türkiye ve ABD Karşılaştırması (ABD v. Drew Dosyası). TBB Dergisi 2015 (120)
11. Yılmaz, Ö. (2020). Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Destek ve Yalnızlaşmanın Siber Zorbalık Üzerindeki Etkisi Ve Akademik Başarı Düzeyi İle İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
12. <https://www.unicef.org/turkey/siber-zorbal%C4%B1k-nedir-ve-nas%C4%B1l-%C3%B6nlenir>
13. <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/5599/engellilerin-haklarına-iliskin-sozlesme-kapsamında-engelli-hakları-ulusal-gostergeleri-kitabı-türkçe.pdf>
14. <https://www.siberay.com/siber-zorbalik>

“İnsan haklarına saygılı
bütünleşmiş bir toplum dileğiyle”

